

Szepesi József versei

(Salgótarján, 1948. – Budapest, 2001.)

Ismét gyászol a hazai cigány irodalmi közélet. Ötvenhárom éves korában meghalt Szepesi József költő, publicista. Élete során volt, amikor szobafestő-mázolóként, amikor tűzhelygyári vagonrakodóként, vagy üvegyári fizikai munkásként, s akadt, amikor nehézsúlyú ökölvívóként kereste kenyerét, egész életre szóló élményanyagot halmozott fel. Költői tehetségére katona korában csodálkoztak rá, s versei a néphadsereg kulturális magazinjában, az Igaz Szóban jutottak először nyomdafestékhez. Leszerelése után a „Palócföld” és a „Napjaink” közölte írásait. 1979-től számos antológia versenget műveit. Más kötetek mellett a legendás „Fekete korall” (1981.) is válogatott belőlük. 1986-tól a „Romano Nyevice” (Cigány Újság) munkatársa volt. Később a „Kethano Drom” című folyóirat szerkesztőbizottsági tagja, majd főmunkatársa lett. Első verseskötete 1983-ban jelent meg „Elszórta, mint a gyom” címmel. A második – „A mámor templomában” című – verseskönyve megjelenéséig egy évtizednek kellett eltelnie. 1996-ban sajtóriportjait szerkesztette köteté („Putrik és paloták”), egy esztendővel később pedig egy újabb versválogatást tett közzé („Pogány ima”). Haláláig az „Amaro Drom” című roma lap munkatársa volt.

Kevés olyan cigány származású költő alkotott hazánkban – ha akadt rajta kívül ilyen egyáltalán –, aki ennyire klasszikus versformákban szólalt meg, s ennyire meg tudta őrizni saját arcát, sohasem keveredve az epigonság gyanújába. Költészete korántsem cigány líra, noha természetesen rendre feltűnnek poézisében a cigány gondok és a cigány alakok is. Ady Endre, József Attila, Váci Mihály nyomdokain haladt, az örök kisémbert, a perifériára szorultakat emelte az irodalom magasára. Közérthetősége, és hagyományos költői eszközei miatt időnként korszerűtlennek bélyegezték. A kitiüntetések, komolyabb elismerések rendre elkerülték. E méltánytalanságokat azonban hihetetlen méltósággal viselte el, hiszen sokan, nagyon sokan olvasták, emlegették, s szerették verseit. Emléke előtt fejet hajtvá, mi is közreadunk néhányat versei közül.

H.S.

Ahol az éjszaka

Hová nem világít
lámpa lángja:
árnyék lapul, az
est homálya.

Ahol az éjszaka,
ott az álom –
valóság: rongyos
szalmazsákon.

Cigányul siratják
még a lámpát.
Meggyújthatom-e
én a lángját?

Nyissatok ajtót emberek!

Az értelem igényjegyével
itt áll egy új, nagy öntudat:
eljött, hogy józan ember-érvvel
feldúlja mind a putrikat.
Hozott vasat és cementet,
és épít új életkultúrát,
hogy naggyá nőve e nemzet
tiszteletet tudja majd korát.

Eljött az új, nagy öntudat
kincset – ó, drága jutalom! –
csiszolni rajtunk, oly sokat
szennvedett bűnös, bús fajon.
Az értelem igényjegyének
akad-e vendégszeretet?
Elűzni bűn, kizárni vétek.
Nyissatok ajtót, emberek!

Ne bántsatok!

Ne bántsatok! Míg élek,
az ütleget mit sem ér.
Ha visszarúgok, félek,
rámfreccsen majd a vér.

Ne bántsatok, míg élek,
hisz fájhat a verés,
s a zsebemben – hej, de félek –
kinyílik tán a kés.

S vérben fürödni vétek.
Ne bántsatok tehát.
Bemocskolnátok, félek,
rajtam a szép ruhát.

Alszik a gyár

Alszik a gyár, a kocsmá s alszik
szemben a ház is, hol fehér
párnán tán éppen most hazudja
mellnek szerelmét egy tenyér.

Ajtómon kopogtat

Ajtómon kopogtat a
tél, de én köpök rá;
maradjon kint az ostoba,
vagy menjen máshová.

Még mit nem! Tán miatta
főjön az én fejem?
Nem fűtök hetek óta:
itt fagyyna meg nekem.